

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ

Shúu Fù

Mo kí dzòŋn kì kíyín jì viwìr ve vìr msòŋ ví dzò á fómo Nyùu wùn à jì ghay ngàŋ seé kfəə wìr msòŋ sí dzò kinsòŋ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaán é kitu ke nsay,

Mo tà'ntén wùn à nyaán fó ghay wìr msòŋé kù dìnè ne laàyeé a dzè wo lì nyàm se kwa' wo wù bivirin vífí vé wíri wùn à wonj wo wíri kì kír fó a yu vijuŋ ve kisunŋn keé ngèŋgèr wùn à Bímée, a'fó a dzò là fan wùn à fo kitan kì sùn kì kíyín jì dzò á shíí wo tavín wo wìr dzəm,

Mo kí dzòŋn é shíí jì nsər kɪŋ á ghay wìr msòŋ fo wíri shwiíy kilòŋ e wiy e rər sí bì' fo bó á yò' dzəə kər dzəə yimò' fòo sə vitú vév fó sa' vitaavíi wùn á nə'sí,

Mo kí dzòŋn é shíí fòo yì é vitúm vi wáa kòŋnén,

Mo wìr veé Kintatì ke vitum veé kitu ke nsayì fèrìn ne nsər fòo səə bíímé yév e kùm kinsòŋ ke gháy wìr nsòŋ, fòo dìn viwìr wùn à vikú'ùy vé wìr, à virénrén vé lùmèn w'n wiíy, e kfèn wáy wáyín jì kikuúyí ke wòŋ wùn à Dzə'əm ye juŋe dzè é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzòŋn ngàŋ se Kintatì ke vitum veé kitu ke nsay vi kà'àn ne fo áwunee vitu jì á wiy suusín wo', e so fo wìr dzəm wáa ker ghvém e kfən a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzə'm kiiy ghay sìn wùn à vitaaví vìn vi, kí dzò é shíí fo ŋkà'mé vèn wáa dzə eyiìn,

Mo kí dzòŋn ben,

Dzə'əm Ye Ku'ùne

Nèn fùŋ

Sá'yee Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ Rən, jì mfi' njiìn yee rén fo wíri wùn à vitúm vi vidzəm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintatì veé wòŋ vi, mo á lem s'a'rən ghán sidzəm e vífii, a wiy a mùm e mvèm yè'éy wùn à duprii fó a tavír ghvém gháy sìn wùn a vitaaví vìn vi, shishár shishàr, e mvèm wóŋ wùn ákitu ke nsay fó yì, aá kíy e kfèn a lèm kijuujùŋ e mvèm wìr veé vitum ve dzəŋ ngàŋ si wùn à wìr veé vitum ve áwune sar sá'rən vi.

1

Á dzəə wìr dzəm rénren fó ghvəm wùn à fó ghàŋ, á yo' dzəə wìr msòŋ jì kwàn. Wìr dzəm k̀m k fómo woo fó kwà'tì wùn à fó vífii, a wù kər fó a yì e wùmò' woo wìr moo fər və.

2

Wìr dèm kər ghay wùn à vitaaví ví vidzəm mo sá' rəne suuyin là nya' kìn kùm rám, nshòm, kìn lumèn kìn Wiíy, kìn lám, bíímé yee kùm Nyùu, dzəə sa', kwa'tì símó'sí, kitúm wùn à ŋkè' se dzə'əm si, kén, kidzəəy kìn anta' á mó'ó.

3

Wìr dzəm kər vitaaví fó a dzə e tin, fòo yì mo wù ta' a yì e kfèn a dzə e kɪŋən.

4

Wír yò' kér fó a òm vikwàn, kìn a òm òm yee là vikaanè. Vikwàn wùn à mfinè wír msòŋ, kìn dzè é dzəə rənè yò' kér fó a dzə.

5

Á yò' kér fó a nyàvri e wír a yì kfəə kinyò ke kí wáa kìn moo ji wír yó' dzə á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzəm kér ghay viró' vidzəm fó a yensín ji wír.

7

Wír dzəm dzə réŋrén é sar nsər. A nsər kér fó a shìy wun réŋrén là nya'. Nsər kér fó a kìn wír dzəm réŋrén là nya' e ghan se kinyà' kí nàen ne e nèn bvə' sá' wír msòŋ rən. Lá wír yò' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntén.

8

Wír dzəm kér ghay ji nsər yeé wòn nəó e wun kinyò, e tàr kijun e ghan se wír /wíri bvə'ən nsər ye wəŋe foon kìn ye yì dzəən é ɲwà' nsər woó wòn, ji yì wáa shìy wun/áwune.

9

Lá wír yò'wiy koò wír e fin e lav, e nə'si kìn e jùm fo wòn, a bó nsər yeé wòn yo' bìimé.

10

Wír dzəm kér ghay réŋrén fo á sá' nsa'rə là kilo', a wù kér ghay ji á sá' á nsa' rə é lav nsa' yeé ɲgèŋgèr ye yì títí fo wun kitu, kfən sá' nsa' réŋrén mo yì dzəən là kilo' fòò òm vitaávi ve wù kéri wùn à vinyo ve wù kér fòò yì vi wùn à nsa' yeé kùm wun.

11

1. Wír dzəm wo á toyin wun e kinyó kér ghay fo kwa'tii wáa dzə ji wù dzə á là jay, e meé e ghan se wù tiim e ɲgèŋgèr e kibà' ke nsa' áá sá' wun réŋrén mo nsər dzəən, e bóo yen jay və bí' fo dzəən fen fo dzə dzəó sí fəəsín fòó sə wun.

2. Bó yò'dzə á koò wír ji bí' fo wù bù'ùn kinyo, kìn dzə kinyo kee là ndzən ke á gov wír sho, e sar nsər wón kìn yeé kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy kí kooyin, a bó yò' dzə á fò nge' là' ye yì shaa kinyo ke ɲwèrín kí bù'ùn e ghan se kinyo kí kòooyin.

12

Á yò' kér fòò nəó e wír kiliti ké dzə'ə'm, kfəə', lá', ntum si kìn fó a ròn ghvóm ró, kìn yìr ró, a bó yò'dzə mo nsər ta'à. Wír dzəm kér ghay fo nsər kìn wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzəm kér ghay fó a ghan a shíy ááwuneé mvəm wəŋ mo wù kəŋé.

2. wír dzəm kér ghay fòó fəə fo wòn wúmó'ó kìn fo vəá, e kfən a ker vitaávi fòó kfən e bà m e wun wòn.

14

1. Wír dzəm kér ghay wo dzə wù wáa tà' e kfən a yu vijun ve kibeèy fó kinjuyri wír kìn dzə é kitum kiné kí.

2. Kibeèy kìn kì yò'dzò kí wàa dzò fò wír vee mo a nyén fò nsa' se bó sí yò' kùm dzəə sa' yee wòn wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashíí wùn à nsər se vintatì veé kitu ke nsay.

15

1. wír dzəm kër ghay e wun wòn fò a dzə wan Nsay.

2. Bó nsər yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghay moo wan nsay kìn fóo sha'nín ghay vó fo wù kúvsín kitúm kfá (woŋ vó)

16

1. Vilum wùn à Vikìy ve á kuyin ne là biíy kùm rám, woŋ wùn à biímée, á kër ghay fò a ker tátí vijin, a fèr kfá. Áwune kër vitaávi réŋrɛŋ é ghan sé tátí vijin, e mvəm dzə'əm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsin.

2. Tátí vijiné kù dzó cá' a dzə cá' a dzə fo Wiíy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzə á wàa dzə.

3. Kfá dzə fómo Nyúy, a kfən dzə kintatì ke ŋgwàrin wòn, a kitúm wùn à woŋe kër fò a kìn.

17

1. Wír dzəm kër vitaávi fò a ker vífá vó fo wun kitu réŋrɛŋ mo dzə wù wàa ker e kintatì wùn à wír á mó'ó.

2. Nsər yo'biimé ji wír wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun keŋ.

18

Wír dzəm kër ghay fò a ker kwa'tì ró, vífíí vó wùn à biímé rəó. Ghay rəne tátí vitaávi vee fóo kuvsín dzəə biímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintatì wùn à wír á mó'ó wùn à é ŋgəŋgèr kìn kintatì fóo òn biímé ró moo é dùŋrì, e yìi, e ghvəm wùn à fóo ləm nsər.

19

Wír dzəm kër ghay fóo shù kinyo wùn à fóo suúy kwa'tì ró; ghay rəne fó vitaávi fo wir wáa tiy e wun nshù là kinjivir wùn à fóo tà', e səəsí, e kfən sàmèr sá'ka wùn à kwa'tì si e dzəə see mo sá'ka yìi ghánen sho e kitu ke nsay là biíy.

20

1. Wír dzəm kër ghay fóo tarnín wùn à wíri e kfən tátí kintatì ke dzə'əm yee nyaán.

2. Lá wír yò' kàn wír ji wù tátí á kintatì ke bó yò' dzəən koŋ ró.

21

1. Wír dzəm kër ghay fóo a dzə e mvəm sa'yee wun wòn, fo wun kitu kìn fóo sho' wíri aá li kiró' kfá.

2. Wir dzəm kër ghay réŋrɛŋ fóo li kinyo kfá e dù sho e virə' vé lim vee wun wòn aá ka'ay.

3. Tím sa' yee wònje wiy a dzə, a dzə mo wíri koŋè. Koŋ rəne wiy a òn wún é dzəə ye á wiy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí rəne wiy a yìi wir dzəm wo wù kuyin ne wùn à viréŋrɛŋ ví, aá wiy a sho' e kilítì kìn é dzəə yee réŋ yimò' ye yi shwinen rən.

22

Wír dzəm, moo wír woó wòn kër ghay ló a dzə e kinèn, e klən a yen ji woŋe wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kìn wun réŋrɛŋ mo káv kìn kéŋe dzəə'n é wòn si wòn si, e kùm ghay dzəə keŋ, dzə'əm wùn á líí woŋ wov ve dzəən ku fò wun viwír wùn, wùn à ghvóme.

23

1. Wìr dzàm kér ghay fó a ker lim. Fóo sho' k'fóo lim ye wù konè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lim lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzə e kinèn fó kibun ke lim.
2. Wìr dzàm wo wù lim lim rénrén kér fó a ker vila'ày rénrén là nya'.
3. Wìr dzàm wo wù lim lim kér ghay fó a ker vilaámé vee rénj ve ví gheenén wun ve dzə ví tòw wun wùn à k'fóo rəó ji a dzə yí wáa ker viwìr ve wìr msònj, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzə se sí wáa kìn dzə'əm ró.
4. Wìr dzàm kér ghay fóo kè' kìn fóo tatí vintatí ve ví kin lim rá vee wun kòn.

24

Wìr dzàm kér ghay fóo meémè fo shuu lim a yù kifá ke wù konè, e tatí wùn à ghán sé lim se sí wáa dzə sì gheénén wùn à vishíy ve bam ví, a meémè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

1. Wìr dzàm kér ghay fóo a ker dzə'əm ye yí wáa dzə e gheénén fóo yù é wún wun wáa dzə e távín wùn à k'fəo rəə, moo fó viyikir, ndzəy, lav wùn à shív si, a vinyo veé shíí ve ví wáa sə wun, e k'fən a ker ghay fo á wáa leéy fo wun e ghan sé kibun ke lim, se yási, sé ndzám, sé vɪŋkʔ, sé vidzə̀nè kìn kighà' woó dzə'əm wo wù shaàne vitaávi vó.
2. Yìy wùn wàn kér ghay fó a ker leéy wùn àsó yee jeéyí. Wón adzəm ve a dzəən kìn é mvəm tatí vijn kìn é visàkii kér ghay rénrén fó a dzə à kinèn é dzə'əm.

26

1. Wìr dzàm kér ghay fóo ye'éy nwà'. Yé'éy rəne kér fó a dzə kisanj, a kí fēm ghà'é le, e nkè'se á dzəó yiy yé'éy sho yíyin. Nkè' yé'éy ye yíyin rən kér fó a dzə kù fo wìr dzəm. Yé'éy fèr wùn à yé lime kér fó a dzə tèéter fo wìr dzəm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sìn sì wiy a dzə fo wìr dzəm renrénj mo vifí vó ví dzəən.
2. Shíí nwà'wo ye'éyíne kér fó a dzə fóo yù é wir kiíy wùn à fóo tavír ghwám yee kùm ghay wùn à vitaávi vé wìr msònj ví. Yí kér fóo kuyír yúnín, a lì vinyo fotèr, a kuyír vɪŋkar e vitúm vidzəm ví mvəm, e mvəm k'fəo se wìr msònj kìn vitatí ve dzəə bìimé Nyù, e kdən a tavír lim se kintatí ke vitum veé kitu ke nsay fó a lèw nyaánj.
3. Atàr wùn aàyyíy kér ghay fóo sho' k'fəo ye'éy ye dzə á wáa fo e wón vévì.

27

1. Wìr dzàm kér ghay fó a tatí là kan e vinyò ve lì woo wun wòn, e k'fən a yu vijun ve fèr, a ker kilín fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.
2. Wìr dzàm kér ghay fó dzə e kinèn fó yir wùn à fó sé' wo wù loòn fo wun fèr kìn dzə yé tàr vinyò, sánj wùn à yé fèr kiwoo.

28

Wìr dzàm kér ghay fó a ker nyaánj e wun wòn wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaávi vó ví mo sá' rəne suuyin.

29

1. Wìr dzàm kér fó a lim, a dzə e wun kilín bì'fo dzəən fó cá'cá' fo dzə wù kùyyí kitú k'fəo là kinjivìr.
2. Mo wìr dzàm dìn ghay sìn wùn à vitaávi vó ví, wiy a sər cá' vinyo vee mo nsər suuyi, e fí' a kìn kiíy wùn à ghwóme fo ghày wùn à vitaávi vé wìr á mó'ó wùn à fóo runér rénrénj mo lì wo jun, nyaánj woó wòn wùn à dzə'əm ye june e wòn wo wìr dzàm kér ghay shoo ta'à.
3. Bó yò'dzə a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vìn ví jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatí ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

Ki nyo ki yò'dzè shó e sa' fèn ke dzè kitúm, kintatù kìn wír wù bìnèr jì kí fò wun vitaáví jì wù wàá yìi á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaáví ví ve á saɲen é sa'fèn.
